Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Rok V. **Nr. 4.**

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

WYDAWANY Z FUNDUSZÓW NAUCZYCIELSTWA OKRĘGU.

Wilno, dnia 5 kwietnia 1928 r.

Redakcja i Administracja:
Wilno, Wolana 10. Kuratorjum Okr. Szk. Wil. Konto P. K. O. Nr. 30.466

Pojedyncze numery do nabycia w Księgarni Stow. Naucz. Pol. w Wilnie, ul. Królewska Nr. 1

TREŚĆ:

57.

ROZPORZĄDZENIE
Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 6 marca 1928 r.

o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 roku o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

O kwalifikacjach zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

Art. 1. Kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych posiada osoba, która uzyskała dyplom na nauczyciela szkół powszechnych przez ukończenie państwowego lub prywatnego z prawami szkół państwowych zakładu kształcenia kandydatów na nauczycieli szkół powszechnych, albo przez zdanie równowartościowego egzaminu na podstawie przepisów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych mogą obejmować uprawnienia bądź to do nauczania wszystkich przedmiotów programu szkoły powszechnej, bądź też do nauczania jednego z następujących: śpiew, rysunki, roboty ręczne, gospodarstwo domowe, ćwiczenia cielesne, język obcy, względnie inny przedmiot, oznaczony przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania religji w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z właściwą władzą duchowną, o ile kwalifikacje te nie są określone specjalnemi przepisami.

Art. 2. Kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych uprawniają do nauczania w języku polskim, lub o ile to jest wyraźnie zaznaczone w świadectwie, do nauczania w języku polskim i innym.

Osoba posiadająca kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych tylko w języku polskim może je rozszerzyć na drugi język nauczania przez zdanie egzaminu uzupełniającego na podstawie przepisów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 3. Dyplomy uprawniające w myśl obowiązujących przepisów do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących lub seminarjach nauczycielskich, lub w szkołach zawodowych dają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, o ile kwalifikacje do nauczania przedmiotów, wymienionych w dyplomie, mogą być przydatne w szkole powszechnej.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego decyduje o przydatności kwalifikacyj i określa, jakie kategorje dyplomów, wymienionych w ust. 1 artykułu niniejszego, w jakim języku i do jakich przedmiotów dają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego ustali sposób wydawania świadectw zapewniających te uprawnienia.

Art. 4. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych wypadkach zezwalać na zatrudnianie osób nie posiadających kwalifikacyj zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, jednakże nie dłużej, niż do końca trzeciego roku szkolnego od daty zatrudnienia danej osoby.

Art. 5. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych wypadkach zwolnić od egzaminu, przewidzianego w art. 1 i 2 rozporządzenia niniejszego i przyznać kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych nauczycielom, którzy posiadają odpowiednie przygotowanie, o ile praca ich w szkole powszechnej zostanie uznana za wybitną.

Art. 6. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określi w miarę potrzeby kwalifikacje nauczycieli przedmiotów nadobowiązkowych w szkołach powszechnych.

O kwalifikacjach zawodowych do ustalenia w publicznych szkołach powszechnych.

Art. 7. Kwalifikacje zawodowe do ustalenia w publicznych szkołach powszechnych posiada nauczyciel publicznej szkoły powszechnej, który uzyska świadectwo zdania praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych na podstawie przepisów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Stali nauczyciele państwowych szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich i szkół zawodowych, którzy posiadają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych w myśl postanowień art. 3 rozporządzenia niniejszego, przy przeniesieniu do publicznych szkół powszechnych nie są obowiązani do zdawania praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych.

Art. 8. Do praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych może przystąpić nauczyciel publicznej szkoły powszechnej, który wykaże się co najmniej dwuletnią nieprzerwaną pracą nauczycielską w wymiarze nie mniejszym niż 14 godzin tygodniowo, odbytą w publicznej szkole powszechnej po uzyskaniu kwalifikacyj zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych.

Za pracę nauczycielską, uprawniającą nauczyciela publicznej szkoły powszechnej do przystąpienia do praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub władza przez niego oznaczona może uznać pracę w szkole innej, niż publiczna szkoła powszechna, przy zachowaniu jednak warunków pracy, podanych w ust. 1 artykułu niniejszego.

Art. 9. Praktyczny egzamin na nauczyciela publicznych szkół powszechnych winien być organizowany w miarę możności w tej szkole powszechnej, w której dany nauczyciel jest zatrudniony.

Praktyczny egzamin na nauczyciela publicznych szkół powszechnych można zdawać dwa razy. W wyjątkowych wypadkach Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zezwolić poszczególnym nauczycielom na zdawanie tego egzaminu po raz trzeci.

Art. 10. Jeżeli nauczyciel publicznej szkoły powszechnej nie zda praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych przed upływem pięciu lat pracy nauczycielskiej w publicznych szkołach powszechnych po uzyskaniu kwalifikacyj zawodowych do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, winien być z nim rozwiązany stosunek służbowy.

Władza szkolna II instancji może w poszczególnych wypadkach odroczyć ostateczny termin praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, jednak nie dłużej niż na rok.

Art. 11. Praktyczny egzamin na nauczyciela publicznych szkół powszechnych traci ważność, o ile osoba, która zdała ten egzamin, nie pracuje przez 10 lat z rzędu w szkole lub w administracji szkolnej.

Postanowienie to nie ma zastosowania do tych nauczycieli, którym Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przywróci prawa nauczycieli stałych na mocy przepisów o stosunkach służbowych nauczycieli.

Art. 12. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w wyjątkowych wypadkach zwalniać nauczycieli publicznych szkół powszechnych, posiadających kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, od obowiązku złożenia praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, o ile praca ich w szkole powszechnej zostanie uznana za wybitną.

Art. 13, Kwalifikacje zawodowe do ustalenia nauczycieli religji w publicznych szkołach powszechnych określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z właściwą władzą duchowną.

O kwalifikacjach nauczycieli powszechnych szkół specjalnych.

Art. 14. Kwalifikacje nauczycieli powszechnych szkół specjalnych określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

O kwalifikacjach dodatkowych.

Art. 15. Nauczyciel publicznej szkoły powszechnej, posiadający kwalifikacje zawodowe do nauczania i ustalenia w publicznych szkołach powszechnych, oraz nauczyciel prywatnej szkoły powszechnej, posiadający kwalifikacje do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, może uzyskiwać kwalifikacje dodatkowe przez ukończenie państwowego wyższego kursu nauczycielskiego lub zakładu o poziomie, uznanym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego co najmniej za równorzędny, lub też przez zdanie równowartościowego egzaminu na podstawie przepisów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Postanowienia przejściowe.

Art. 16. Nauczyciele czynni w szkołach powszechnych w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, odpowiadają warunkom art. 1, o ile posiadają kwalifikacje do nauczania w szkołach powszechnych, przepisane dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych w myśl przepisów, obowiązujących w którejkolwiek części Rzeczypospolitej do chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego.

Art. 17. Nauczyciele czynni w publicznych szkołach powszechnych w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego i nieodpowiadający warunkom art. 16 winni uzyskać kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych przed dniem 31 sierpnia 1929 roku, o ile zaś są czynni w województwie pomorskiem — przed dniem 31 sierpnia 1928 roku, w przeciwnym razie należy z nimi rozwiązać stosunek służbowy najdalej z dniem 31 sierpnia 1929 roku, a województwie pomorskiem — najdalej z dniem 31 sierpnia 1928 roku.

Nauczyciele czynni w prywatnych szkołach powszechnych w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego i nieposiadający kwalifikacyj, wymienionych w art. 16, winni uzyskać kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych do terminu, który określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 18. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może ustanowić osobny egzamin dla nauczycieli, wymienionych w art. 17, i zorganizować dla nauczycieli czynnych w publicznych szkołach powszechnych kursy przygotowujące do tego egzaminu.

Art. 19. Kwalifikacje zawodowe, uprawniające do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych wyłącznie w języku innym niż polski, wydane przed dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego, zachowują swoją ważność.

Do końca roku szkolnego 1930/31 mogą być wydawane oprócz świadectw kwalifikacyj zawodowych, przewidzianych w art. 2 rozporządzenia niniejszego, także kwalifikacje zawodowe, uprawniające do nauczania wyłącznie w języku innym niż polski.

Art 20. Nauczyciele, którzy w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego posiadają, lub przed końcem roku szkolnego 1930/31 uzyskają kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych wyłącznie w języku polskim lub wyłącznie w języku innym niż polski, mogą rozszerzać posiadane kwalifikacje zawodowe na drugi język nauczania przez zdanie ulgowego egzaminu uzupełniającego na podstawie przepisów, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub władza szkolna przez niego oznaczona może zwolnić poszczególnych nauczycieli od zdania powyższego egzaminu uzupełniającego, o ile w pracy szkolnej udowodnią oni należyte przygotowanie do nauczania w tym ęzyku.

Art. 21. W razie stwierdzenia przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w poszczególnych okręgach szkolnych braku kwalifikowanych kandydatów na posady nauczycielskie, władze szkolne upoważnione do tego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego mogą w ciągu lat 10 od dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego mianować w publicznych szkołach powszechnych oraz zezwalać na zatrudnianie w prywatnych szkołach powszechnych nauczycieli nieposiadających kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach powszechnych.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego określi termin, w którym nauczyciele ci winni uzyskać kwalifikacje, przepisane rozporządzeniem niniejszem.

Art. 22. Do terminu, który określi Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, mogą być wydawane świadectwa kwalifikacyj zawodowych do nauczania wyłącznie w takich prywatnych szkołach powszechnych, w których językiem nauczania jest język, niebędący językiem nauczania w żadnej publicznej szkole powszechnej.

Art. 23. Warunkom art. 7 i 13 rozporządzenia niniejszego odpowiadają ci nauczyciele czynni w publicznych szkołach powszechnych w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego:

1) którzy zdali egzamin kwalifikacyjny lub drugi egzamin nauczycielski w myśl przepisów obowiązujących do chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego w województwach: krakowskiem, lwowskiem, pomorskiem, poznańskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem;

2) którzy w czasie pracy przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego w województwach: krakowskiem, lwowskiem, pomorskiem, poznańskiem, stanisławowskiem i tarnopolskiem uzyskali kwalifikacje do ustalenia bez zdania drugiego egzaminu nauczycielskiego (kwalifikacyjnego) na mocy przepisów obowiązujących w tych województwach do chwili wejścia w życie rozporządzenia niniejszego;

3) którzy w publicznych szkołach powszechnych w województwach: białostockiem, kieleckiem, lubelskiem, łódzkiem, nowogródzkiem, poleskiem, warszawskiem, wileńskiem, wołyńskiem i w m. st. Warszawie odbyli przed dniem 1 września 1927 roku trzyletnią nieprzerwaną pracę

nauczycielską oraz przed tymże dniem uzyskali świadectwo złożenia pierwszego egzaminu nauczycielskiego lub kwalifikacje, uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędne z kwalifikacjami, nabytemi przez złożenie pierwszego egzaminu nauczycielskiego;

4) którzy byli czynni w publicznych szkołach powszechnych w dniu 29 listopada 1922 roku w województwach: nowogródzkiem, poleskiem, wileńskiem i wołyńskiem, powiatach: grodzieńskim i wołkowyskim oraz gminach: białowieskiej, masiewskiej i suchopolskiej naówczas powiatu bielskiego województwa białostockiego i uzyskali po dniu 1 września 1927 roku lub uzyskają najdalej do dnia 31 sierpnia 1929 roku kwalifikacje, przepisane dla ustalenia w myśl art. 22 ustawy z dnia 27 maja 1919 roku o ustalaniu i wynagradzaniu nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. P. P. P. Nr. 44, poz. 311), zmienionej ustawą z dnia 18 grudnia 1919 roku (Dz. U. R. P. z 1920 roku Nr. 2, poz. 6), ustawą z dnia 15 stycznia 1925 roku (Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 88) i rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 sierpnia 1927 roku (Dz. U. R. P. Nr. 74, poz. 642);

5) którzy uzyskali do dnia wejścia w życie rozporządzenia niniejszego od Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zwolnienie od obowiązku zdawania wszystkich przepisanych egzaminów i zostali zaliczeni do kategorji nauczycieli wykwalifikowanych.

Art. 24. Przy ustalaniu terminu, od którego nauczyciel publicznej szkoły powszechnej ma prawo zgłosić się do praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznej szkoły powszechnej (art. 8), lub terminu, do którego nauczyciel obowiązany jest złożyć ten egzamin (art. 10), uwzględnia się przy zastosowaniu warunków, określonych rozporządzeniem niniejszem, pracę nauczycielską, odbytą przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego.

Dla nauczycieli czynnych w publicznych szkołach powszechnych w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego i posiadających odbytą przed dniem wejścia w życie rozporządzenia niniejszego co najmniej trzyletnią nieprzerwaną pracę nauczycielską po uzyskaniu kwalifikacyj zawodowych do nauczania i zobowiązanych w myśl postanowień rozporządzenia niniejszego do złożenia praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych — termin ostateczny zdania tego egzaminu, przewidziany w art. 10, odracza się do dnia 31 sierpnia 1932 roku.

Postanowienia końcowe.

Art. 25. Przez kwalifikacje nauczycieli szkół powszechnych rozumie się w rozporządzeniu niniejszem także kwalifikacje nauczycieli szkół powszechnych o szczególnym charakterze organizacyjnym, t. j. szkół ćwiczeń i preparand nauczycielskich.

Przez nauczycieli należy rozumieć w rozporządzeniu niniejszem także i nauczycielki.

Art. 26. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 27. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem pierwszym następnego miesiąca po jego ogłoszeniu.

Z dniem wejścla w życie rozporządzenia niniejszego tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy, wydane w przedmiocie, unormowanym rozporządzeniem niniejszem.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski.*

Minister: *K. Bartel.*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski.*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski.*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz.*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz.*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Dr. Dobrucki.*

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski.*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski.*

Minister Komunikacji: *Romocki.*

Mnister Robót Publicznych: *Moraczewski.*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz.*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz.*

Minister Poczt i Telegrafów: *Bogusław Miedziński.*

58.

ROZPORZĄDZENIE
Prezydenta Rzeczypospolitej
z dnia 6 marca 1928 r.

o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. № 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Osoby nauczające w szkołach zawodowych dzielą się na nauczycieli i instruktorów.

Art. 2, Do nauczania w szkołach zawodowych, zarówno państwowych jak i niepaństwowych, mogą być dopuszczone tylko te osoby, które posiadają kwalifikacje zawodowe: nauczycielskie lub instruktorskie, przewidziane rozporządzeniem niniejszem.

Art. 3. Osoby posiadające kwalifikacje nauczycielskie lub instruktorskie do nauczania w szkołach zawodowych posiadają zarazem kwalifikacje zawodowe do mianowania i ustalenia w szkołach zawodowych państwowych.

Art. 4. Od nauczycieli i instruktorów w szkołach zawodowych wymagane są kwalifikacje, zależne od kategorji szkół, w których oni nauczają i od tego, czy uczą przedmiotów ogólnokształcących, pomocniczych, zawodowych lub rysunku, czy też udzielają nauki zawodu.

Art. 5. Do przedmiotów ogólnokształcących zalicza się: religja, język polski, historja, geografja ogólna, krajoznawstwo, nauka obywatelstwa, gimnastyka, spiew i muzyka.

Art. 6. Do przedmiotów pomocniczych zalicza się: matematyka, fizyka wraz z ćwiczeniami, chemja ogólna wraz z ćwiczeniami, języki obce, rachunkowość i korespondencja przemysłowa, higjena ogólna, prawoznawstwo ogólne, kaligrafja, stenografja i pisanie na maszynie.

Art. 7. Do przedmiotów zawodowych zalicza się: nauka języków w zastosowaniu do zawodów, matematyka wyższa oraz te przedmioty zawodowe specjalne wraz z ćwiczeniami, które Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zaliczy do tej kategerji przedmiotów.

Art. 8. Za naukę zawodu uważa się naukę rzemiosł i wykonywania takich rodzajów pracy, które wymagają zdobycia niezbędnych wiadomości teoretycznych oraz nabycia biegłości i wprawy.

A. Nauczyciele.

Art. 9. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania przedmiotów ogólnokształcących w szkołach technicznych, szkołach mi-

strzów i nadzorców, szkołach mierniczych, szkołach przemysłu artystycznego, agrotechnicznych, handlowych, średnich zawodowych żeńskich oraz w seminarjach nauczycielek rzemiosł i nauczycielek gospodarstwa uważa się osoby, posiadające kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich, przepisane ustawą z dnia 26 września 1922 r. dotyczącą kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych (Dz. U. R. P. z 1924 r. № 92, poz. 864).

Art. 10. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych oraz do nauczania przedmiotów ogólnokształcących i pomocniczych w szkołach niższych zawodowych żeńskich i gospodarczych żeńskich uważa się:

a) osoby posiadające kwalifikacje, przepisane w ar. 9;
b) osoby posiadające dyplomy na nauczycieli szkół powszechnych oraz kwalifikacje dodatkowe w myśl art. 15 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. № 28, poz. 258).

Art. 11. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania przedmiotów ogólnokształcących w szkołach zawodowych dokształcających uważa się:

a) osoby posiadające kwalifikacje, przepisane w art. 10;
b) osoby posiadające dyplomy na nauczycieli szkół powszechnych.

Art. 12. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania przedmiotów pomocniczych w szkołach technicznych, szkołach mistrzów i nadzorców, szkołach mierniczych, szkołach przemysłu artystycznego, agrotechnicznych, średnich zawodowych żeńskich, handlowych oraz w seminarjach nauczycielek rzemiosł i gospodarstwa uważa się:

a) osoby posiadające kwalifikacje, przepisane w art. 9;
b) osoby posiadające dyplomy z ukończenia odpowiednich wydziałów szkół akademickich.

Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania kaligrafji, stenografji oraz pisania na maszynie uważa się również osoby posiadające świadectwa z egzaminu państwowego na nauczycieli kaligrafji, stenografji lub pisania na maszynie dla szkół zawodowych na zasadach, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 13. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania przedmiotów pomocniczych w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych uważa się:

a) osoby posiadające kwalifikacje, przepisane w art. 12;
b) osoby posiadające świadectwa ukończenia odpowiednich szkół zawodowych o poziomie więcej niż średnim;
c) osoby posiadające świadectwa nauczycielskie b. Państwowego Seminarjum Nauczycieli Szkół Zawodowych w Warszawie.

Art. 14. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania przedmiotów pomocniczych w szkołach zawodowych dokształcających uważa się:

a) osoby posiadające kwalifikacje, przepisane w art. 13;

b) osoby posiadające dyplomy na nauczycieli szkół powszechnych oraz przynajmniej 4 letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę nauczycielską w szkolnictwie zawodowem w zakresie przedmiotów pomocniczych.

Art. 15. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania rysunku elementarnego odręcznego, geometrycznego oraz zdobniczego w szkołach zawodowych uważa się osoby, posiadające świadectwa z egzaminu państwowego na nauczycieli rysunków dla szkół zawodowych na zasadach, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 16. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania rysunku rzutowego w szkołach technicznych oraz w szkołach mistrzów i nadzorców uważa się osoby posiadające dyplomy z ukończenia politechnik.

Art. 17. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania rysunku rzutowego i geometrycznego w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych oraz zawodowych dokształcających uważa się:

a) osoby posiadające kwalifikacje, przepisane w art. 16;

b) osoby posiadające świadectwa ukończenia odpowiednich szkół zawodowych o poziomie więcej niż średnim.

Art. 18. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania rysunku zawodowego w szkołach zawodowych uważa się osoby posiadające świadectwa ukończenia szkół zawodowych oraz praktykę zawodową, które będą uznane przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednie.

Art. 19. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach technicznych, szkołach mistrzów i nadzorców, szkołach mierniczych, szkołach przemysłu artystycznego, średnich zawodowych żeńskich oraz w seminarjach nauczycielek rzemiosł i nauczycielek gospodarstwa uważa się:

a) osoby posiadające dyplomy z ukończenia odpowiednich szkół akademickich oraz conajmniej 2 letnią praktykę zawodową, poszkolną, nienauczycielską, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią;

b) osoby posiadające świadectwa ukończenia odpowiednich szkół zawodowych o poziomie więcej niż średnim oraz co najmniej 5-letnią praktykę zawodową, poszkolną, nienauczycielską, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią.

Art. 20. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach agrotechnicznych uważa się:

a) osoby posiadające dyplomy z ukończenia odpowiednich wydziałów szkół akademickich oraz co najmniej 2-letnią praktykę zawodową, poszkolną, nienauczycielską, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią;
b) osoby posiadające świadectwa ukończenia odpowiednich szkół zawodowych o poziomie więcej niż średnim oraz co najmniej 3-letnią praktykę zawodową, poszkolną, nienauczycielską, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią.

Art. 21. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach handlowych wszelkich szczebli i typów, łącznie ze szkołami dokształcającemi, uważa się osoby posiadające dyplomy ukończenia odpowiednich szkół akademickich oraz conajmniej 3-letnią praktykę zawodową, poszkolną, nienauczycielską, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią.

Art. 22. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych oraz w szkołach zawodowych dokształcających, z wyjątkiem dokształcających szkół handlowych, uważa się:
a) osoby posiadające kwalifikacje, wymienione w art. 19;
b) osoby posiadające świadectwa nauczycielskie b. Państwowego Seminarjum Nauczycieli Szkół Zawodowych w Warszawie oraz co najmniej 3 letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią pracę nauczycielską, odbytą po uzyskaniu świadectwa nauczycielskiego;
c) osoby posiadające świadectwo ukończenia odpowiednich średnich szkół zawodowych, co najmniej 6-letnią pracę zawodową, poszkolną, nienauczycielską oraz egzamin nauczycielski na zasadach, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 23. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania zawodu w szkołach technicznych, szkołach mistrzów i nadzorców, szkołach mierniczych i szkołach przemysłu artystycznego uważa się:
a) osoby posiadające dyplomy z ukończenia odpowiednich szkół akademickich oraz co najmniej 1-roczną praktykę w danym zawodzie, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią;
b) osoby posiadające świadectwa ukończenia odpowiednich szkół zawodowych o poziomie więcej niż średnim oraz co najmniej 2-letnią praktykę w danym zawodzie, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią.

Art. 24. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania zawodu w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych i zawodowych dokształcających uważa się:
a) osoby posiadające kwalifikacje, wymienione w art. 23;

b) osoby posiadające świadectwa ukończenia szkół mistrzów i nadzorców, co najmniej 6-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową, nienauczycielską, odbytą po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły, oraz egzamin nauczycielski, na zasadach, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego;

c) osoby posiadające tytuł mistrza, uzyskany w myśl art. 158 i 159 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7-go czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), co najmniej 6-letnią praktykę zawodową, nienauczycielską odbytą po uzyskaniu tytułu mistrza, oraz egzamin nauczycielski na zasadach, określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 25. Za posiadające kwalifikacje nauczycielskie do nauczania zawodu w szkołach zawodowych żeńskich średnich i niższych uważa się:

a) osoby posiadające świadectwa nauczycielskie seminarjum nauczycielek rzemiosł lub nauczycielek gospodarstwa;

b) osoby posiadające świadectwa ukończenia państwowych kursów dla nauczycielek gospodarstwa domowego oraz co najmniej 6-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią pracę nauczycielską, odbytą po uzyskaniu świadectwa;

c) osoby posiadające świadectwa ukończenia kursu metodyki nauczania robót ręcznych przy państwowem seminarjum nauczycielek rzemiosł łącznie ze świadectwem dojrzałości szkoły średniej ogólnokształcącej oraz co najmniej 6-letnią praktykę zawodową, nienauczycielską, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią.

B. Instruktorzy.

Art. 26. Za posiadające kwalifikacje instruktorskie do nauczania zawodu w szkołach technicznych, agrotechnicznych, szkołach mistrzów i nadzorców, szkołach mierniczych, szkołach przemysłu artystycznego, rzemieślniczo-przemysłowych oraz zawodowych dokształcających uważa się:

a) osoby posiadające świadectwa ukończenia odpowiednich średnich szkół zawodowych oraz co najmniej 3-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową w charakterze pracowników bezpośrednio praktykujących, odbytą po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły;

b) osoby posiadające świadectwa ukończenia szkół mistrzów i nadzorców oraz co najmniej 4-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową, nieszkolną, odbytą po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły;

c) osoby posiadające świadectwa ukończenia szkół rzemieślniczo-przemysłowych oraz co najmniej 6-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za

odpowiednią praktykę zawodową, nieszkolną, odbytą po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły;

d) osoby posiadające tytuł mistrza, uzyskany w myśl art. 158 i 159 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 roku o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. № 53, poz. 468), oraz co najmniej 4-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową, nieszkolną, odbytą po uzyskaniu tego tytułu.

Art. 27. Za posiadające kwalifikacje instruktorskie do nauczania zawodów dotyczących produkcji roślinnej lub zwierzęcej oraz związanego z niemi przetwórstwa w szkołach agrotechnicznych uważa się:

a) osoby posiadające świadectwa ukończenia średnich szkół agrotechnicznych oraz co najmniej 3-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową, nieszkolną, odbytą po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły;

b) osoby posiadające świadectwa ukończenia ludowych szkół rolniczych, ogrodniczych lub leśnych oraz co najmniej 9-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową, nieszkolną, odbytą po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły.

Art. 28. Za posiadające kwalifikacje instruktorskie do nauczania zawodu w średnich i niższych szkołach zawodowych żeńskich oraz w seminarjach nauczycielek rzemiosł i nauczycielek gospodarstwa uważa się:

a) osoby posiadające świadectwa nauczycielskie seminarjów nauczycielek rzemiosł lub gospodarstwa;

b) osoby posiadające świadectwa ukończenia seminarjów nauczycielek rzemiosł lub gospodarstwa;

c) osoby posiadające świadectwa ukończenia średnich szkół zawodowych żeńskich oraz co najmniej 3-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową, nieszkolną, odbytą po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły;

d) osoby posiadające tytuł mistrza, uzyskany w myśl art. 158 i 159 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1827 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. № 53, poz. 468), oraz co najmniej 3-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową, nieszkolną, odbytą po uzyskaniu tytułu mistrza;

e) osoby posiadające świadectwa ukończenia niższych szkół zawodowych żeńskich oraz co najmniej 6-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową, nieszkolną, odbytą po uzyskaniu świadectwa ukończenia szkoły;

f) osoby posiadające świadectwa nauki danego rzemiosła, zakończonej złożeniem z pomyślnym wynikiem egzaminu na czeladnika w myśl art. 153—157 rozporządzenia Prezydenta

Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. № 53, poz. 468), 6-letnią uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za odpowiednią praktykę zawodową, nieszkolną, odbytą po złożeniu egzaminu na czeladnika, oraz egzamin instruktorski na zasadach określonych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Postanowienia ogólne.

Art. 29. Przyznanie kwalifikacyj osobom, wymienionym w art. 11 p. b, art. 12 ust. 1 i art. 21, może być uzależnione przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego od złożenia odpowiedniego egzaminu na zasadach, określonych przez tegoż Ministra.

Art, 30. Za świadectwa, o których mowa w rozporządzeniu niniejszem, uważa się świadectwa szkół państwowych.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać za równorzędne pod tym względem ze świadectwami szkół państwowych świadectwa innych szkół, nie wyłączając szkół zagranicznych.

Art. 31. Osobom, którym przyznane będą kwalifikacje zawodowe do nauczania w szkołach zawodowych, wydane zostaną odpowiednie dyplomy: przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, o ile przyznanie kwalifikacji uwarunkowane jest uznaniem praktyki, względnie przez komisję egzaminacyjną, o ile przyznanie kwalifikacji uzależnione jest od złożenia egzaminu.

W dyplomach tych wskazana będzie kategorja szkół, w których nauczyciel lub instruktor uprawniony został do nauczania, oraz będą oznaczone przedmioty, do nauczania których przyznane zostały kwalifikacje.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 32. Do końca roku 1935 Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może w poszczególnych wypadkach uznać za posiadające kwalifikacje do nauczania w szkołach zawodowych osoby, które nie posiadają warunków, przewidzianych rozporządzeniem niniejszem, jeżeli wyróżniają się bądź długoletnią pracą nauczycielską, bądź też odpowiednią praktyką zawodową.

W wypadkach tych Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uzależnić przyznanie kwalifikacji od złożenia odpowiedniego egzaminu na zasadach określonych przez tegoż Ministra.

Art. 33. Do końca roku 1935 Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może dopuścić do nauczania w szkołach zawodowych, zarówno państwowych jak i niepaństwowych, osoby nie posiadające kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach zawodowych.

Art. 34. Kwalifikacje nauczycielskie i instruktorskie, przewidziane rozporządzeniem niniejszem, stanowią kwalifikacje zawodowe, wymagane do ustalenia w państwowej służbie nauczycielskiej w myśl art. 146 ustawy

z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. № 92, poz. 530) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. (Dz. U. R. P. № 67, poz. 592).

Art. 35. Przepisy rozporządzenia niniejszego stosują się również do ustalania w zawodzie nauczycielskim w wypadkach, w których nauczyciel państwowej szkoły zawodowej przed wejściem w życie tego rozporządzenia odpowiadał warunkom, wymienionym w p. 1 i 2 art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. № 92, poz. 530) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. (Dz. U. R. P. № 67, poz. 592).

Art. 36. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski.

Minister: *K. Bartel.*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski.*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski.*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz.*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz.*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki.

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski.*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski.*

Minister Komunikacji: *Romocki.*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski.*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz.*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz.*

Minister Poczt i Telegrafów: *Bogusław Miedziński.*

59.

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 27.III.1928 r. L. I-11704/28.

Do Inspektorów Szkolnych Okręgu Szkolnego Wileńskiego

w sprawie korekty sieci szkolnej i potrzeb w szkolnictwie w latach najbliższych.

I. Jednym z kardynalnych warunków osiągnięcia należytych rezultatów nauczania i wychowania w szkole powszechnej jest planowe zorganizowanie sieci szkolnej. W świadomości znaczenia wymienionego warunku w ciągu dziesięcioletniego okresu istnienia szkolnictwa w Odrodzonem Państwie zostały dokonane daleko idące przeobrażenia, zmierzające stale i zawsze do udoskonalenia systemu organizacyjnego szkolnictwa powszechnego. Ten żywy postęp doskonalenia systemu organizacyjnego szkolnictwa powszechnego, trwający okres dziesięcioletni nie doprowadził jednakże w rezultacie do takiego stanu, którybyodpowiadał wymaganiom obecnym i zadaniom przyszłości. Wychowanie i nauczanie w obecnej chwili znacznej większości dziatwy w wieku szkolnym, w szczególności wiejskiej, w szkole o niskim stopniu organizacyjnym nie zaspakaja potrzeb kulturalnych ludności wiejskiej i w znacznej mierze jest przyczyną opóźniania jej kulturalnej i ekonomicznej emancypacji. Charakterystykę niedomagań w organizacji szkolnictwa powszechnego na terenie Okręgu uzupełniają także stałe skargi ludności, nadsyłane do Kuratorjum O. S. W. i do Ministerstwa W. R. i O. P. i wnioski pp. Inspektorów Szkolnych przeważnie zawsze zmierzające do wprowadzenia słusznych przeważnie zmian w organizacji sieci szkolnej. Istnieją przeto wszelkie podstawy do twierdzenia, iż obecna sieć szkolna pozostaje nadal konstrukcją w poszczególnych swych częściach niewykończoną, często pomyślaną wadliwie, nieodpowiadającą jeszcze w zupełności postanowieniom dzisiejszego ustawodawstwa szkolnego.

Niedomagania w organizacji sieci szkolnej polegają głównie:

a) na tolerowaniu istnienia ogromnej liczby szkół o niskim stopniu organizacyjnym, często nawet w okolicznościach, nadających się do stworzenia szkolnictwa wysoko zorganizowanego;

2) tolerowaniu istnienia i to znacznej liczby obwodów bezszkolnych;

3) na niczem nie dającem się umotywować przydzieleniu pewnych miejscowości do punktów szkolnych dalszych, pomimo, iż w okolicy znajdują się bliższe punkty szkolne.

Ze względu, iż wyszczególnione niedomagania w organizacji sieci szkolnej w wielkiej mierze paraliżują akcję szkolnictwa powszechnego w Okręgu i wyrządają pewną krzywdę społeczeństwu, w myśl zapowiedzi, poczynionych na ostatnim zjeździe pp. Inspektorów Szkolnych Okręgu odbytym w dniach 10 i 11 lutego i dyrektyw Ministerstwa W. R. i O. P. zarządzam, co następuje:

jeszcze przed końcem bieżącego roku szkolnego pp. Inspektorowie Szkolni winni dokonać gruntownego skorygowania istniejącej sieci szkolnej.

Aby to skorygowanie zostało przeprowadzone planowo pp. Inspektorowie Szkolni winni:

a) zdawać sobie dokładnie sprawę, na czem polegają te niedomagania w organizacji sieci szkolnej;
b) skrystalizować sobie dokładny pogląd, oparty możliwie na konkretnych i prawdziwych przesłankach, jaką być powinna przynajmniej względnie idealna w warunkach dzisiejszych sieć szkolnictwa powszechnego;
c) ustalić plan w ramach ustawodawstwa szkolnego dokonania przebudowy dzisiejszej sieci szkolnej po myśli stawianych wymagań.

Wykonanie tych zadań wymaga przeprowadzenia przez pp. Inspektorów szkolnych gruntownych studjów nad stanem sieci szkolnej obecnej. Badania winny być przeprowadzone na miejscu, szczególniej w okolicznościach, o ile dany teren nasuwa pewne wątpliwości pod jakimkolwiek względem. Studja te polegać winny:

a) na sprawdzeniu odległości i warunków geograficznych terenu, a więc: gleby, stanu dróg, biegu rzek, obszaru jezior, zwartych obszarów leśnych i terenów bagnistych, przeszkód naturalnych w postaci torów kolejowych i t. p.
b) warunków higjenicznych i technicznych;
c) charakteru rozmieszczenia osiedli ludności;
d) warunków ekonomicznych i narodowościowych ludności danego terenu.

Jednocześnie z prowadzeniem studjów warunków terenowych należy sprawdzić i korygować materjał, dostarczony przez spisy dzieci przeprowadzone w województwie Wileńskiem w roku 1925, w Nowogródzkiem— w roku 1926. Istnieją bowiem poważne podstawy do twierdzenia, że materjał dostarczony przez spisy nie jest ścisły. Wartość dla wymienionych studjów stanowią jednakże:

a) wykazy miejscowości objętych spisem;
b) mapy tych miejscowości;
c) spisy roczników dziatwy szkolnej (arkusze spisowe);
d) wykazy sumaryczne dzieci urodzonych w latach 1913—1925

Korygując materjał pozostały po dokonanych spisach winni pp. Inspektorowie Szkolni przedewszystkiem:

1) wnieść do wykazów miejscowości nazwy tych miejscowości, które wcześniej zostały pominięte, lub skreślić nazwy miejscowości wniesione do wykazu, a nie istniejące obecnie w rzeczywistości; skorygować nazwy, gdzie tego zachodzi potrzeba;
2) sprawdzić mapy powiatu, czyniąc w nich odpowiednie sprostowania i uzupełnienia;
3) ponieważ ustalonem jest, iż spisy dzieci w wielu miejscowościach zostały przeprowadzone zbyt pobieżnie, winni więc pp. Inspektorowie Szkolni w takich okolicznościach zarządzić sprawdzenie spisów na miejscu przy pomocy miejscowego personelu nauczycielskiego i dopilnować, aby praca ta została przeprowadzona z całą skrupulatnością. Po skorygowaniu materjału spisowego przystępują pp. Inspektorowi Szkolni do

sprawdzenia i skorygowania materjału statystycznego. Decyzje odnoszące się do miejscowości nasuwających pewne wątpliwości winny być oparte i powzięte na podstawie opinji organów samorządu gminnego i konferencji, odbytej przez pp. Inspektorów Szkolnych z okolicznym personelem nauczycielskim, orjentującym się w warunkach lokalnych.

Po dokładnem skorygowaniu materjału spisowego, zbadaniu i przestudjowaniu warunków terenowych, opierając się na zasadach podanych pp. Inspektorom Szkolnym, winni pp. Inspektorowie Szkolni dokonać gruntownej korekty sieci szkolnej obecnej w powiatach Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Skorygowanie to winno w rezultacie prowadzić:

a) do podniesienia stopnia organizacyjnego szkoły;
b) do zupełnego zlikwidowania obwodów bezszkolnych;
c) przydzielenia miejscowości do najbliższego punktu szkolnego z uwzględnieniem warunków komunikacyjnych.

Projekt skorygowanej sieci szkolnej, z uwzględnieniem warunków lokalnych, opracowany według zeszłorocznego wzoru winien być nadesłany do Kuratorjum O. S. W. w terminie do dnia 15 czerwca b. r. przy odpowiedniem sprawozdaniu, świadczącem o dokonaniu zmian w organizacji sieci szkolnej w powiecie. Zaprojektowane zmiany w organizacji sieci szkolnej winny być poparte opinją Rad Gminnych względnie miejskich. Zarządz. Ministerstwa z dnia 19.VII.1923 r. L. 8987-1 (Dz. U. M. W. R. i O. P. z 1923 r. № 17, poz. 156 p. 16).

Wnioski o utrzymanie szkół nieżywotnych zgodnie w art. 8 ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych należy jednocześnie skierować drogą służbową do Ministerstwa W. R. i O. P. z odpowiedniem umotywowaniem, i poparciem uchwałami Rad Gminnych, zapewniającemi, że gmina przyjmuje na siebie obowiązek pokrywania rozchodów na rzeczone potrzeby danej szkoły.

Skorygowany materjał spisowy winien być podstawą do ścisłego prowadzenia metryki szkolnej.

II. Materjał zebrany w spisach dzieci wykazuje, że liczba urodzin dzieci, obniżając się od roku 1914 spada najniżej w latach 1917 i 1918 poczem zaczyna się podnosić i już w latach 1923, 4 i 5 przewyższa normę przedwojenną. Szkołę powszechną w latach najbliższych czeka nadmierny napływ dziatwy w wieku szkolnym. W związku z tem powstaną w różnych okolicach znaczne różnice w obciążeniu państwa i ludności potrzebami pokrycia kosztów utrzymania szkolnictwa, zwłaszcza powszechnego. Aby ta nadmierna fala przypływu nie wprowadziła zamieszania w dotychczasowej organizacji szkolnictwa, zachodzi potrzeba poczynienia pewnych przygotowań już w dobie obecnej. Przygotowania te muszą się opierać na materjale konkretnym. Wobec powyższego zarządzam, aby pp. Inspektorowie Szkolni, dokonywując korekty sieci szkolnej, przygotowali jednocześnie materjał do obliczenia potrzeb w szkolnictwie powszechnem w latach najbliższych. Materjał statystyczny winien być podstawą do dania zdecydowanej odpowiedzi na pytanie, jakie będą potrzeby:

a) personelu nauczycielskiego w latach szkolnych 1928-29, 1932-33, 1935-36, 1939-40,

i b) jakie będą potrzeby izb szkolnych we wspomnianych okresach czasu.

Obliczenia dotyczące lat 1928-29 i 1932-33 winny być oparte na materjale konkretnym. Obliczenia odnoszące się do lat 1935-36, 1939-40 należy wyprowadzić teoretycznie przy zastosowaniu współczynnika przyrostu I teorji wymieralności (Patrz rozdziały IV i V wydawnictwa W. R. i O. P. Dr. M. Falskiego p. t. „Wyniki spisu dzieci z czerwca 1925 r.

Poleca się p. p. Inspektorom Szkolnym przed przystąpieniem do wskazanej powyżej pracy zapoznać się z wydawnictwami Ministerstwa W. R. i O. P. p. t.

1) Materjały do projektu sieci szkół powszechnych M. Falskiego,
2) „Wyniki spisu dzieci z czerwca 1926 r.", tegoż autora.
3) Szkoły powszechne Rzeczypospolitej Polskiej w r. szk. 1925-26.

Powyżej wymagane dane winny być nadesłane do Kuratorjum O. S. W. w terminie do dnia 15 czerwca b. r.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) *St. Pogorzelski.*

60.

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 8 marca 1928 r. L. 7689-28.

Do Panów Inspektorów Szkolnych w Okręgu Szkolnym Wileńskim

w sprawie perjodycznych konferencyj Inspektoratu Szkolnego z zastępcami Inspektorów Szkolnych.

Celem zharmonizowania pracy nadzoru szkolnego w powiatach (miastach), w których oprócz Inspektora Szkolnego pełni służbę także zastępca (wzg. zastępcy) Inspektora Szkolnego, polecam pp. Inspektorom Szkolnym i ich zastępcom odbywanie wspólnie perjodycznych konferencyj w odstępach miesięcznych, regularnie w terminie od 1 do 5 dni każdego miesiąca.

Tematem tych konferencyj powinno być:

a) zdawanie sprawy ze stanu prac na terenie każdego rejonu;
b) omawianie zarządzeń władz wyższych i sposobu ich wykonania;
c) omawianie spraw pedagogicznych;
d) ustalenie jednolitych zasad postępowania w sprawach administracyjnych;
e) układanie planu pracy na przyszłość najbliższą.

Treść i przebieg tych konferencyj powinny być w sposób zwięzły w osobnej księdze protokółowane, odpisy protokółów nadsyłane do Kuratorjum jednocześnie przy raportach miesięcznych Panów Inspektorów Szkolnych.

61.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 15 marca 1928 r. Nr. II. P-3527-28.

Do Kuratorjów Okręgów Szkolnych oraz Dyrekcyj państwowych szół średnich ogólnokształcących i państwowych seminarjów nauczycielskich

w sprawie zgłaszania się nauczycieli szkół średnich do egzaminu.

Ministerstwo zarządza, aby nauczyciele szkół średnich ogólnokształcących i seminarjów nauczycielskich, którzy starają się o dopuszczenie do egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich na podstawie rozporządzenia z dn. 9 października 1924 r. (Dz. Ur. Min. W. R. i O. P. Nr. 18 poz. 185), składali podania drogą służbową (nie nauczyciele zaś wprost do Ministerstwa) z dołączeniem przepisanych załączników możliwie *zawczasu*, a mianowicie:

a) do egzaminu w czasie sesji wiosennej przed dniem 15 marca w roku bieżącym wyjątkowo przed dniem 4 kwietnia, do egzaminu zaś w czasie sesji wiosennej przed dniem 15 sierpnia.

Kandydaci, którzy złożą podania po tych terminach, będą mogli zdawać egzaminy dopiero w czasie sesji następnej.

b) Równocześnie Ministerstwo zwraca uwagę Kuratorjów na konieczność szybkiego nadawania dalszego biegu zgłoszonym podaniom tak, aby podania do egzaminu w czasie sesji wiosiennej były przesłane do Ministerstwa przed dniem 10 kwietnia r. b., w roku bieżącym wyjątkowo przed dniem 20 kwietnia, zaś podania do egzaminu w czasie sesji jesiennej przed 10 września.

Dyrekcje szkół winny bezwłocznie, po otrzymaniu podania, wysłać je do Kuratorjum.

Równocześnie upoważnia się dyrekcje szkół państwowych do udzielania zainteresowanym nauczycielom, kandydalom do egzaminu, na podstawie przedłożonego przez nauczyciela zawiadomienia od właściwej Komisji Egzaminacyjnej, zawierającego wiadomość o dopuszczeniu kandydata do egzaminu oraz termin egzaminu — zasadniczo jednotygodniowego urlopu, oraz przedłużania tych urlopów, względnie uznawania za usprawiedliwione niestawienie się do pracy nauczycieli, którzy zgłoszą się do zajęć dopiero po upływie jednego dnia od zakończenia egzaminu.

(—) *Dobrucki*
Minister.

62.

PISMO

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dn. 21 marca 1928 r. Nr II—3992/28.

Do Dyrekcji Gimnazjum Towarzystwa Szkoły Średniej w Stołpcach

w sprawie praktyki przedegzaminowej. Na L. 453 z dn. 31.I.28 r.

W uzupełnieniu okólnika Kuratorjum z dn. 26 stycznia r. b. L. II-1991/28 wyznaczam — w myśl rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dn. 3 lipca 1926 r. (Dz. U. M. W. R. i O. P. Nr. 11-1926 r. poz. 128 i 129), rozszerzonego rozporządzeniem Ministerstwa z dn. 10 maja 1927 r. (Dz Urz. M. Nr. 8-27 poz. 112). — dla odbywania praktyki przedegzaminowej, prócz wymienionych w przytoczonym okólniku zakładów również i Gimnazjum Koedukacyjne Towarzystwa Szkoły Średniej w Stołpcach.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) *St. Pogorzelski.*

63.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 30 marca 1928 r. Nr. O-Prez. 2133-28.

w sprawie godzin urzędowania.

Na zasadzie uchwały Rady Ministrów z dn. 23 marca 1928 r. w sprawie godzin urzędowania (okólnik Prezydjum Rady Ministrów z dnia 26 marca 1928 r. Nr. 4598/14) wprowadzam we wszystkich władzach i urzędach, podległych bezpośrednio Ministerstwu Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, począwszy od dn. 1-go kwietnia 1928 r. godziny urzędowania: od godziny 8-ej do 15-ej, w soboty zaś do godz. 13-ej m. 30.

Minister (—) *Dr. Dobrucki.*

64.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 15 marca 1928 r. L. O. H. fiz. 294-28.

Do Kuratorjów Okręgów Szkolnych

w sprawie wędrownej wystawy przeciwalkoholowej.

Polskie Towarzystwo walki z alkoholizmem „Trzeźwość” zgodnie z programem swej działalności urządza wędrowne wystawy przeciwalko-

holowe (pokaz preparatów, modeli, tablic, rysunków i t. p.), na których instruktor Towarzystwa p. Mikołaj Skiba wygłasza pogadanki i odczyty treści przeciwalkoholowej.

Celem oddziaływania na młodzież szkolną i uświadamiania jej o szkodliwości używania napojów alkoholowych, nawiązując do okólnika z dn. 11 stycznia 1928 r. (Nr. O. H. Fiz. 1197/27, na prośbę Zarządu Towarzystwa „Trzeźwość" polecam pp. Kuratorom wydanie odpowiednich zarządzeń dyrektorom i kierownikom szkół, by w razie urządzenia w danej miejscowości przez wspomniane Towarzystwo wędrownej wystawy przeciwalkoholowej organizowali zbiorowe wycieczki młodzieży szkolnej pod kierunkiem nauczycieli, wychowawców klasowych, lekarzy szkolnych.

Zbiorowe zwiedzanie takiej wystawy, gdyby nie mogło się odbyć w godzinach specjalnych pozalekcyjnych, może być zorganizowane podczas zajęć szkolnych.

W poszczególnych przypadkach zezwalam na urządzanie wędrownej wystawy przeciwalkoholowej w lokalu szkolnym i na wygłaszanie odczytów przez Pana Mikołaja Skibę w samej szkole.

Minister Wyznań Religijnych.
i Oświecenia Publicznego
(—) *Dr. Dobrucki.*

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 23 marca 1928 r. O-10791/28.

Do Dyrekcyj (kierownictw) wszystkich szkół i zakładów oraz Panów Inspektorów Szkolnych w Okręgu Szkolnym Wileńskim.

Powyższy okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych Oświecenia Publicznego podaję do wiadomości i zastosowania.

p. o. Naczelnika Wydziału
(—) *L. Kuczewski.*

65.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dn. 7 marca 1928 r. L. O. H. fiz. 217/28.

Do wszystkich Kuratorjów Okręgów Szkolnych, do Wydziału Oświecenia Publicznego w Województwie Śląskiem, Liceum Krzemienieckiego

w sprawie badań zdrowotnych nauczycielstwa.

Ze względu na konieczność przestrzegania zasad przydatności fizycznej kandydatów do zawodu nauczycielskiego, zechcą pp. Kuratorzy polecić dyrektorom i kierownikom szkół, wizytatorom i inspektorom szkolnym czuwanie nad tem, by w każdym przypadku, budzącym jakiekolwiek

podejrzenie o brak u kandydata kwalifikacyj zdrowotnych do pełnienia na stałe obowiązków nauczycielskich, zarządzano zbadanie z urzędu stanu zdrowia nauczyciela.

Skoro wyniki badania stwierdzają u nauczyciela *tymczasowego* brak warunków przydatności fizycznej, do zawodu nauczycielskiego, władze szkolne powołane do tego, winny go zwolnić.

Również gdy chodzi o nauczycieli *stałych*, władze i organa nadzorcze winny czuwać nad tem, by nauczyciele, wzbudzający swym wyglądem podejrzenie o poważną chorobę organiczną, zwłaszcza gruźlicę, mogącą udzielić się dziatwie szkolnej, byli poddawani urzędowemu badaniu lekarskiemu.

Minister
(—) *Dr. Dobrucki.*

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 23 marca 1928 r. L. O-107922-28.

Do Dyrekcyj (kierownictw) wszystkich szkół i zakładów oraz Panów Inspektorów Szkolnych w Okręgu Szkolnym Wileńskim.

Powyższy okólnik Pana Ministra Wyznań Peligijnych i Oświecenia Publicznego podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) *St. Pogorzelski.*

66.

OKÓLNIK

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dn. 10 marca 1928 r. L O. H. fiz. 25/28).

Do Kuratorjów Okręgów Szkolnych

w sprawie sprzątania sal szkolnych.

W związku z okólnikiem w sprawie utrzymania czystości w lokalach szkolnych (Dz. Urz. z r. 1927 Nr. 8 poz. 118) wyjaśniam, że aczkolwiek dziatwa szkolna winna jak najbardziej przykładać się do utrzymania w należytej czystości lokalu szkolnego, to jednak do zamiatania podłóg, do ścierania kurzu z ławek nie powinna być ze względów zdrowotnych używana. Obowiązek ten winien w całości spoczywać na służbie szkolnej.

Również w pracowniach szkolnych, w salach robót ręcznych, w warsztatach rzemieślniczych, o ile od dziatwy i młodzieży szkolnej żądać należy jak najstaranniejszego uporządkowania sprzętów, używanych przy pracy, o tyle, również z tych samych względów zdrowotnych, nie można żądać zamiatania podłóg i usuwania z niej kurzu, co leżeć winno w zakresie obowiązków służby szkolnej.

Szczegółowe przepisy dotyczące utrzymania porządku i czystości

w szkołach, są podane, jak o tem wspomina wyżej przytoczony okólnik, w książce sanitarnej szkolnej.

O powyższem należy podać do wiadomości dyrekcyj i kierownictw szkół.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
(—) *Dr. Dobrucki.*

67.

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 16 marca 1928 r. L. I-30457-27.

Do Panów Inspektorów Szkolnych i Kierowników szkół powszechnych Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

w sprawie wyników akcji „miesiąca książki" dla młodzieży szkół powszechnych w r. 1927.

W piśmie z dnia 18 października 1927 r. L. I-16233-27, skierowanem do Kuratorjów Okręgów Szkolnych, Ministerstwo W. R. i O. P. stwierdza, że akcja propagandowa w „miesiącu książki" i zbiórka pieniężna na cele bibljotek w szkołach powszechnych zorganizowane przedewszystkiem przez nauczycielstwo szkół, organy administracji szkolnej, przy pomocy czynników samorządowych, organizacyj oświatowych, Związku Księgarzy Polskich i wreszcie Komitety Propagandy Czytelnictwa, przyczyniła się w niemałym stopniu do zainteresowania nauczycielstwa sprawą czytelnictwa młodzieży, a szerszych warstw społeczeństwa sprawą zaopatrzenia szkół powszechnych w bibljoteki dla młodzieży. Pod względem finansowym rezultaty zbiórki, wykazane w sprawozdaniach Kuratorjum wyrażają się ogólnie zebraną kwotą zł. 1.000.591 gr. 05, w czem składki dzieci wynoszą 32,1 proc., dochody z przedstawień, wieczornic i t. p. 27,8 proc., zasiłki samorządów 31,3 proc., różne 8,8 proc.

Tym wszystkim, którzy przyczynili się do tak poważnych wyników „miesiąca książki", a więc organom administracji szkolnej, czynnikom samorządowym, społecznym, ofiarnym firmom księgarskim, a przedewszystkiem pełnemu zapału nauczycielstwu szkół powszechnych Ministerstwo W. R. i O. P. składa uznanie i podziękowanie.

Ministerstwo W. R. i O. P. podkreśla, że praca około pomnożenia i rozwoju bibljotek dla młodzieży nie powinna ustawać, zwłaszcza, iż zebrane w poszczególnych Okręgach Szkolnych kwoty, jakkolwiek w sumie bardzo poważne, w małym tylko stopniu mogą przyczynić się do podniesienia stanu bibljotek szkolnych wobec znacznej liczby szkół powszechnych, na które zostały podzielone uzbierane kwoty. Ponieważ zaś „miesiąc książki" nie będzie ponownie organizowany w r. 1928. Ministerstwo W. R. i O. P. oddało sprawę dalszego powiększania bibljotek pod szczególną opiekę Kuratorjów, nie wątpiąc, że bibljoteki szkolne będą pomnażane w dalszym ciągu przy czynnej pomocy, organów samorządo-

wych oraz nauczycielstwa szkół powszechnych, które w r. 1927 wykazało tak wiele energji, przedsiębiorczości i pomysłowości.

Wobec powyższego, Kuratorjum O. S. W. poręcza szczególniejszej pieczy Panów Inspektorów Szkolnych troskę o powiększanie bibljotek szkolnych i wzywa ich oraz kierowników szkół do prowadzenia w dalszym ciągu rozpoczętej szczęśliwie sprawy, posiadającej tak doniosłe znaczenie w ogólnej akcji kulturalnej Państwa Polskiego.

p. o. Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) *St. Pogorzelski.*

68.

OKÓLNIK

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 2.III. 1928 r. Nr. O. Prez.-6199/28.

w sprawie wydatkowania sum, pobieranych przez urzędy I instancji, posiadające prawa specjalnych poborców, za pośrednictwem rachunków bieżących.

Przy sprawdzaniu ksiąg kasowych, przesyłanych przez urzędy I-ej instancji na podstawie § 5 Przepisów dla Dyrekcyj Państwowych Gimnazjów i Państwowych Szkół Zawodowych, jako specjalnych poborców, wykryto w ostatnich czasach wypadki malwersacyj, polegające na powtórnem realizowaniu rachunków raz już opłaconych. Celem zapobieżenia na przyszłość podobnym wypadkom oraz umożliwienia Kuratorjom dokonywania cenzury dokumentów urzędów I-ej instancji już w ciągu roku, Ministerstwo zarządza, by całkowita gotówka, uzyskana z opłat specjalnych, pozostających w dyspozycji urzędów, posiadających prawa specjalnego poborcy, wnoszona była na rachunek bieżący; odtąd więc urzędy te regulować będą wszelkie wydatki z opłat specjalnych wyłącznie za pośrednictwem rachunków bieżących.

W ten sposób, wymienione urzędy, zgodnie z § 13 okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 25 kwietnia 1927 r. w sprawie zmiany §§ 78—79 Przepisów rachunkowo-kasowych (Monitor Polski Nr. 115), będą nadsyłały do Kuratorjów wraz z miesięcznemi wyciągami z ksiąg sum nie budżetowych wszelkie dokumenty, usprawiedliwiające dokonane wydatki.

Zechcą Kuratorja wydać bezzwłocznie odpowiednie zarządzenia wszystkim urzędom I-ej instancji, posiadającym prawa specjalnego poborcy.

Dyrektor Departamentu
Dr. M. Szerer.

69.

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Do wszystkich Dyrekcyj szkół i zakładów, podległych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego oraz Panów Inspektorów Szkolnych

w sprawie „Przewodnika bibljograficznego".

Kuratorjum zwraca uwagę na wychodzący nakładem Bibljoteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie dwutygodnik pod tytułem „Przewodnik bibljograficzny".

Z uwagi na cenne wiadomości, jakie zawiera powyższy Przewodnik z dziedziny bibljotekarstwa, bibljografji, bibljofilstwa, księgarstwa i t. d., wydawnictwo to jest godne polecenia zaprenumerowania.

Ponadto wspomniany dwutygodnik notuje t. zw. „polonica" zagraniczne, t. j. druki, mające jakikolwiek związek z Polską, ukazujące się w piśmiennictwach obcych.

Jednocześnie podaje się do wiadomości, że Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Lwowie udziela szkołom 10 proc. zniżki cen podręczników szkolnych i książek, wydanych nakładem Zakładu, o ile szkoły zwrócą się z zamówieniem.

p. o. Naczelnika Wydziału
J. Małowieski.

70.

OKÓLNIK

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 30 marca 1928 r. L. II-12043-28.

w sprawie Zjazdu Krajoznawczego w Wilnie.

W dniach 13—15 włącznie kwietnia 1928 odbędzie się w gimn. państw. im. Ad. Mickiewicza w Wilnie Zjazd delegatów kół krajoznawczych w średnich zakładach państw. w Polsce.

Kuratorjum O. S. Wil. zachęca nauczycieli geografji w szkołach ogólnokształcących średnich tak państwowych, jak i prywatnych do wzięcia czynnego udziału w wymienionym zjeździe. Pożądany jest bardzo udział uczniów szkół średnich, niezorganizowanych w koła krajoznawcze, a interesujących się krajoznawstwem.

Kuratorjum O. S. Wil. równocześnie zaznacza, że nie przewiduje zwrotu kosztów podróży dla uczestników Zjazdu.

w z. Nacz. Wydz.
(—) J. Wątorek.

71.

Ogłoszenia urzędowe.

Konkurs.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego ogłasza konkurs na stanowisko kierownika 7-o klasowej publicznej szkoły powsz. Nr. 30 w Wilnie.

O stanowisko to ubiegać się mogą nauczyciele (mężczyźni), posiadający pełne kwalifikacje oraz odpowiadający wymaganiom art. 12 ustawy z dn. 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 92 poz. 530) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67 poz. 592).

Podania należycie udokumentowane winni kandydaci wnosić w drodze służbowej do Kuratorjum O. S. Wileńskiego w terminie do dni 30 od daty wyjścia niniejszego numeru Dziennika Urzędowego.

72.

Komunikaty i zawiadomienia.

Książka J. Rummla: „Gdynia—Port Polski".

Kuratorjum O. S. Wil. poleca pp. Inspektorom, Dyrekcjom szkół i Nauczycielstwu dzieło J. Rummla p. t. „Gdynia—Port Polski". Książka ta powinna znaleźć się we wszystkich bibljotekach szkolnych. Cena egz. 3 zł. Zamówienia kierować należy: Wojewoda Pomorski — Wydział Przemysłu i Handlu w Toruniu.

Komisja Dyscyplinarna dla urzędników od XII do VII st. sł. i funkcjonarjuszów niższych.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 8 marca 1928 r. Nr. O. Prez.-1645-28 zwolniło w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego Edwarda Mincera, emerytowanego wizytatora szkół i Stanisława Kulesińskiego, referendarza, przeniesionego do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, od dalszego pełnienia obowiązków członków Komisji Dyscyplinarnej przy Wileńskim Urzędzie Wojewódzkim, której rozporządzeniem z dnia 28 sierpnia 1926 r. Nr. O. Prez.-7443-26 zostało przekazane na okres trzechletni 1926/28 orzekanie w sprawach dyscyplinarnych urzędników od XII do VII st. sł. włącznie i funkcjonarjuszów niższych Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego, tudzież podległych urzędów i szkół. Komisji na powstały okres trzechletni 1926-28:

W ich miejsce mianował na zasadzie art. 2 ustęp 3 Ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 165) członkami: Tadeusza

Młodkowskiego, wizytatora szkół i Hieronima Radwiłowicza, asesora VII st. sł, obu w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28 sierpnia 1926 r. Nr. O. Prez. 6442-26 w sprawie mianowania członkami powyższej komisji Józefa Małowieskiego, radcy i p. o. naczelnika wydziału i Stefana Zana, urzędnika rachunkowego VIII st. sł. pozostaje nadal w mocy.

p. o. Naczelnika Wydziału.
J. Małowieski.

73.

Ruch służbowy.

Kuratorjum.

P. Wanda Domańska powołana została w charakterze urzędnika kontraktowego z płacą wg. XI st. sł. w Kuratprjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego z dziem 1-go kwietnia 1928 r. (L. O, 11380-28 z dn. 26 marca 1928).

74.

Dział nieurzędowy.

Sprawozdanie ze Zjazdu Inspektorów Szkolnych Okr. Szkolnego Wileńskiego w dniu 10 i 11 lutego 1928 r.

(*Ciąg dalszy*).

Drugi dzień obrad.

Otwierając obrady drugiego dnia Zjazdu Inspektorów Szkolnych Okręgu, Kurator Okręgu p. Pogorzelski, powitał przybyłych, celem wzięcia udziału w obradach, przedstawicieli Ministerstwa Wyzn. R. i O. P. w osobach pp. wizytatorów M. Falskiego i Bromirskiego.

Referat na temat: „Sieć szkolna i obowiązek szkolny na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego" wygłosił p. St. Starościak. W zwięzłem ujęciu scharakteryzował historję rozwoju ustroju szkolnictwa w państwie wogóle, a na terenie Okręgu w szczególności, starając się oświetlić ten rozwój po przez pryzmat publikacyj oficjalnych, mających moc prawną, a więc dekretu o obowiązku szkolnym i ustaw o zakładaniu i budowie szkół powszechnych. Na podstawie analizy obecnego projektu Ministerstwa W. R. i O. P. ustroju szkolnictwa wyprowadza wniosek uzasadniający stałe dążenie ustawodawstwa szkolnego do podniesienia stopnia organizacyjnego szkolnictwa powszechnego, poczem przedstawia obraz sieci szkolnej w Okręgu, uzupełniając go danemi czerpanemi z publikacyj

oficjalnych nie mających mocy prawnej w opracowaniu p. M. Falskiego pod t. „Materjały do projektu sieci szkół powszechnych" i „Wyniki spisu dzieci z czerwca 1926 roku" i ilustrując materjałem statystycznym z zacytowanych publikacyj.

Stan szkolnictwa powszechnego na terenie Okręgu pod względem stopnia organizacyjnego charakteryzują następujące dane w roku szkolnego 1925-26.

Uczniowie w szkołach:

	Miasto i wieś			Wieś		
	1—2 kl.	3—5 kl.	6—7 kl.	1—2 kl.	3—5 kl.	6—7 kl.
Wojewódz. Wileńskie	67 4%	15.8%	16.8%	80%	16.1%	3.9%
Wojew. Nowogródzkie	72 2%	17 6%	10.2%	77%	17.7%	5.3%

Jakkolwiek w latach ostatnich stan ten zmienił się cokolwiek na korzyść szkół wyżej zorganizowanych, to jednakże znaczna liczba dziatwy w szczególności wiejskiej zmuszona jest do pobierania nauki w szkole niskiego stopnia organizacyjnego. Referent twierdzi, że szkoła powszechna w dzisiejszym stanie organizacji nie może spełnić swej roli w państwie i wyrządzą pewną krzywdę ludności wiejskiej, przyczyniając się do opóźnienia jej kulturalnej i ekonomicznej emancypacji. Niedomagania w organizacji sieci szkolnej zwiększa istnienie znacznej ilości obwodów bezszkolnych i niewłaściwe przydzielenie miejscowości do punktów szkolnych. Wymienione niedomagania powodują przeprowadzenie gruntownych zmian w organizacji szkolnictwa powszechnego, a dokonanie ich winno być oparte na podstawie studjów, przeprowadzonych przez pp. Inspektorów Szkolnych nad tem zagadnieniem.

Studja te dotyczą: a) badań warunków terenowych, które stanowią, gleba, stan dróg, rzeki, bagna, obszary leśne, tory kolejowe, warunków higjenicznych terenu i ekonomicznych ludności, charakteru zaludnienia miejscowości i b) sprawdzenia i skorygowania materjału dostarczonego przez spisy dziatwy w latach 1925-26 r. Ostateczna decyzja dotycząca wprowadzenia zmian w sieci szkolnej winna być oparta na gruntownej znajomości sprawy i poparta opinją organów samorządowych, a często i personelu nauczycielskiego znającego dobrze warunki lokalne. W dalszej części referent podaje teorje opracowania sieci szkolnej, podkreślając jednocześnie potrzebę przewidywania zwiększenia się liczby dziatwy w wieku szkolnym w latach najbliższych.

W części drugiej referatu poruszona zosała sprawa obowiązku szkolnego. Referent stwierdza, że pełna i regularna frekwencja zależy przedewszystkiem od sumiennej, umiejętnej, opartej na zaufaniu domu do szkoły pracy nauczycielskiej. O ile jednakże argumenty powyższe nie skłoniłyby rodziców opieszałych do regularnego posyłania dzieci do szkoły zaleca stosować wytrwale rygory, przewidziane dekretem o obowiązku szkolnym i podaje drogę postępowania w tych okolicznościach ustaloną przez Kuratorjum.

W dyskusji nad referatem zabierali głos między innemi p. Rogowski — wysuwa wątpliwości korzyści tolerowania istnienia klas filjalnych; p. Kotkowski — podkreśla trudności wyboru w różnych okolicznościach punktu szkolnego w obwodzie, insp. p. Majewski — porusza sprawę trudności przy stosowaniu dekretu o obowiązku szkolnym; inspektor p. Piotrowska — mówi o trudnościach w organizacji sieci szkolnej spowodowanych komasacją gruntów; p. nacz. Bogatkowski — wysuwa argumenty kwestjonujące teorje przyrostu dzieci w latach najbliższych, podkreślając, iż warunki socjalne stwarzają potrzebę odpływu ludności wiejskiej do miast przemysłowych w kraju, i na zewnątrz państwa.

Przedstawiciel Ministerstwa W. R. i O. P. wiz. p. M. Falski w dłuższem przemówieniu uzupełnił i oświetlił zagadnienie wysuwane w referacie i dyskusji; p. Falski, podkreśla, że zagadnienie sieci szkolnej jest sprawą pierwszorzędnego znaczenia w państwie, nastręczającą jednak poważne trudności w rozwiązaniu. Jako zjawisko żywe wymaga stale prowadzenia nad niem badań, które dają podstawę dokonywania przeobrażeń w organizacji. Opierając się na danych o ruchu i teorji przyrostu ludności wykazuje wahanie przyrostu spowodowane wpływami wojny. W latach najbliższych nastąpi przyrost normalny, przewyższający jednak przyrost w latach przedwojennych, należy przeto oczekiwać znacznego napływu dziatwy do szkoły. Aby ta fala napływu nie spowodowała dezorganizacji w organizacji szkolnictwa powszechnego, zachodzi potrzeba poczynienia przygotowań w czasie właściwym. Przygotowanie to dotyczy głównie posiadania w rezerwie odpowiednio przygotowanego korpusu nauczycielskiego i izb szkolnych. Dowodzi dalej, że przypuszczenia o odpływie ludności na zewnątrz nie znajdują uzasadnienia; zresztą i w interesie państwa leży, aby odpływ ten był możliwie słabszy. Referat został wyczerpany wyjaśnieniami referenta, odnoszącemi się do zagadnień wysuniętych w dyskusji,

Sprawę budowy szkół referował p. o. Naczelnika Wydziału Prez. p, J. Małowieski. Sprawa jest jedną z najbardziej aktualnych i związanych z rozwojem szkolnictwa. Trudności jej rozwiązania komplikuje potrzeba wielkich nakładów na cele budowlane. Kwoty, jakie obecnie są asygnowane ze Skarbu Państwa na cel powyższy sprawy nie rozwiązują. Dotychczas wybudowano względnie odremontowano sumptem kwot ze Skarbu Państwa 15 gmachów szkolnych, w budowie znajduje się 12 gmachów. Na rok przyszły spodziewane jest zwiększenie kredytów państwowych. Prowadzenie budowy wymaga regularnego wglądu i nadzoru ze strony p. p. Inspektorów Szkolnych. Załatwianie formalności nie będzie nastręczało trudności, o ile wnioski w sprawie powyższej będą motywowane ściśle argumentami artykułów istniejącego ustawodawstwa. Rozwiązanie zagadnienia zostałoby przyspieszone przez zaabsorbowanie się niem samorządów gminnego i powiatowego.

Zabierając głos w toku dyskusji Kurator Okr. Szk Łódzkiego p. A. Ryniewicz — wypowiada się za powierzeniem akcji budowy szkół samorządom powiatowym.

Wizytator Ministerstwa W. R. i O. P. p. Bromirski — podziela poglądy Kuratora Ryniewicza, zaznacza jednak, że to powierzenie akcji budowy szkół sejmikom, musiałoby być dokonane w drodze wydania

aktu ustawowego, poczem podkreśla potrzebę w obecnym czasie zainteresowanie się tą sprawą samorządu gminnego.

Wizytator Ministerstwa W. R. i O. P. p. Falski — poleca przy prowadzeniu akcji budowy rozpoczynać sprawę od szkół wyższego stopnia organizacyjnego, które winny powstawać w miejscowościach nie nasuwających żadnych wątpliwości co do punktu szkolnego i stopnia organizacyjnego szkoły.

Referat o oświacie pozaszkolnej wygłosił referent oświaty pozaszkolnej Kuratorjum Okr. Szk. Wil. p. J. Dracz — w referacie podkreśla znaczenie oświaty pozaszkolnej w państwie, a w szczególności w tej jego dzielnicy. Młoda szkoła polska nie może zaspokoić potrzeb kulturalnych ludności. Czas i siły swe poświęca nauczyciel nauczaniu i wychowaniu najmłodszego pokolenia; pokolenie starsze ludności wiejskiej przeważnie wychowane zostało w atmosferze obcej kultury wschodu. Aby zniwelować szkody wyrządzone narzuceniem obcej kultury ludności i dać jej możność współudziału w kulturalnem życiu państwa należy znaleźć drogę do najdalszego zakątka wsi z odpowiednią propagandą idei państwowości i kultury polskiej. Podniesienie kultury duchowej ludności winno mieć na względzie i korzyści materjalne ludności. Akcję możnaby szeroko rozwinąć jedynie przy współpracy czynnej nauczycieli drogą powołania do życia odpowiednich organizacyj społecznych. Szeroką akcją oświatową wśród młodzieży i dorosłych winien kierować instruktor powiatowy, którego rolę powinien pełnić jeden z nauczycieli posiadajacych odpowiednie przygotowanie do tej pracy.

Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego p. St. Pogorzelski — w końcowem swem przemówieniu stwierdza z zadowoleniem żywe zainteresowanie się p. p. Inspektorów Szkolnych zagadnieniami poruszanemi na Zjeździe i wyraża przekonanie, iż wysunięte przez referentów postulaty Zjazdu będą systematycznie i wytrwale realizowane przez Panów Inspektorów Szkolnych w pracy organizacyjnej na terenie powiatów Okręgu. W przemówieniu swem p. Kurator przedstawia obraz wyników pracy organizacyjno-administracyjnej poszczególnych p. p. Inspektorów Szkolnych w Okręgu, ilustrując twierdzenie danemi cyfrowemi, wymownie stwierdzającemi różnice wyników pracy w powiatach Okręgu. Zaznacza dalej, iż zdaje sobie sprawę z tych trudności, jakie napotykają p. p. Inspektorowie w swej pracy organizacyjno-administracyjnej, tem nie mniej jednak wierzy, iż w świadomości wielkich celów akcji szkolnictwa w państwie znajdą oni siły i metody do pokonania tych trudności dla pożytku ludności tej dzielnicy i zespolenia jej z sercem państwa. Rezultat praktyczny Zjazdu pragnie widzieć w podniesieniu stopnia organizacyjnego szkoły, zlikwidowaniu obwodów bezszkolnych, powiększeniu frekwencji wzmożonej akcji budownictwa i oświaty pozaszkolnej i w usprawnieniu załatwienia spraw biurowych w Urzędach Inspektoratów Szkolnych na terenie Okręgu

O godzinie 16- tej pan Kurator zamknął obrady Zjazdu.

Druk. „Lux", Wilno.